

Posudek diplomové práce Soňi Benediktové „Porovnání stylu vědeckých a popularizačních textů“

Soňa Benediktová se ve své diplomové práci věnuje zajímavé problematice, podrobné analýze vědeckých a popularizačních textů, přičemž v centru pozornosti leží právě texty popularizační. Jde o velmi aktuální úhel pohledu, protože – jak autorka sama v úvodu konstatuje – těmto komunikátům dosud adekvátní pozornost v lingvistické literatuře věnována nebyla.

Je nutno velmi kladně ocenit, že její práce má logickou a vyváženou stavbu.

Úvodní kapitoly se stručně, avšak dostatečně explicitně věnují odborným studiím vztahujícím se k dané problematice a autorka v nich vymezuje vlastní východiska. Uvážlivě rovněž volí jako podklad pro rozbor čtyři vědecké a popularizační texty: dva z oblasti historie a dva z astronomie, které se zabývají obdobnou tematikou. To jí umožňuje dvojí způsob konfrontace: nejen sledování shod a rozdílů ve využití verbálních (popř. i nonverbálních) prostředků uplatňujících se ve výstavbě textů vědeckých a popularizačních, ale zároveň i porovnání textů humanitních a přírodovědných, jež v odborné literatuře bývají zpravidla kladeny do protikladu.

Hlavní pozornost se však přesouvá na rozbor konkrétního jazykového materiálu. Diplomantka důsledně sleduje zvolenou linii, v obou dvojicích textů se postupně zabývá otázkami spojenými s výběrem lexikálních prostředků, dále rovinou morfologickou a syntaktickou, zajímavým způsobem upozorňuje na různou modalizovanost textů vědeckých a popularizačních, na to, jak se v komunikátech projevuje vztah mezi subjektem autora a čtenáře, a popisuje textovou strukturu i zvolené slohové postupy. Její závěry jsou podrobné, podnětné i přesvědčivé.

Celkově lze říci, že jde o práci pilnou, pečlivou a promyšleně zpracovanou. Nemám k ní žádné zásadní výhrady, a tak následující poznámky mají spíše charakter poznámek na okraj, popř. podnětů, které by snad diplomantka mohla vzít v úvahu, kdyby chtěla téma dále rozpracovat.

Na str. 12 autorka konstatuje, že popularizační styl je styl relativně nový. Musíme mít však na paměti, že to, co je popularizace, bylo známo i dříve; o tom svědčí např. diskuse „Jak zvelebovati naši literaturu náukovou?“ (Athenaeum, 1885).

Ačkoliv částečné kvantitativní zpracování syntaktických údajů je vhodné, zajímavé a pro účely práce zcela postačující, přesto bych se přimlouvala za podrobnější vymezení základních pojmů, s kterými se pracuje. Jak např. v této souvislosti diplomantka chápe, co je to slovo, věta, věta jednočlenná nebo které prostředky řadí ke kondenzátorům adjektivním a substantivním? (Repertoár kondenzačních prostředků je vymezován různě široce.) V této souvislosti je rovněž překvapivé, že se neberou v úvahu jiná kvantitativní zpracování zabývající se odborným stylem, zejména práce M. Těšitelové a kol.

Domnívám se, že důsledné odlišení toho, co označujeme jako vsuvka, a toho, jak můžeme chápat pojem reliéfizace (podle uvedených příkladů jsou pro diplomantku oba pojmy patrně synonymní), by přineslo další podněty pro sledování vícevrstevnosti odborných textů.

Práce má také velmi dobrou stylizační úroveň. Míst, kde patrně vlivem počítačového zápisu dochází k určitým problémům, je velmi málo (např. str. 17, 70, 73, 95).

Opatrněji bych formulovala, že „v poslední době se značně rozvíjejí sekundární předložky“ (s. 14); co je to poslední doba?

Na str. 88 se konstatuje, že text popularizační je rozvitější, že je stylizován převážně v jednodušších souvětích. Zdá se mi, že toto tvrzení je v rozporu se zjištěními uváděnými v kapitole 4.3.

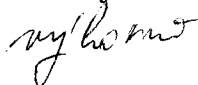
Co je to „přímočará větná stavba“? (S. 96.)

V odborném vyjadřování bych užívala shodu „tato témata“ (nikoliv „tyto témata“ – s. 90) a dále doporučuji více dbát na stylizaci několikanásobného větného členu (s. 91).

Z hlediska pravopisného a grafického zpracování je diplomová práce rovněž velmi kvalitní, ojedinělé jsou některé interpunkční nedostatky (s. 20, 67, 77, 79, 91).

Závěr: Diplomovou práci Soni Benediktové považuji za promyšlenou a pečlivě zpracovanou, autorka došla k zajímavým a aktuálním zjištěním. Pokládám ji za velmi kvalitní, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Navrhované hodnocení:

PhDr. Eva Hošnová, CSc.